

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Forskrevet

Citation: Drachmann, Holger: "Forskrevet", i Drachmann, Holger: *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 554. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann14val-shoot-idm140708759523136/facsimile.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Forskrevet

Men ved den modsatte Drejning af Sidevejen stod en høj, foroverbøjet Skikkelse – ubevægelig, Hovedet ludende lidt frem, Hænderne knyttede bag paa Ryggen. I det blege, magre Ansigt fulgte et Par udhævede Øjne, blodskudte, anstrengt stirrende gennem det svage Morgengry Bevægelsen af Laagen og af den Bortilende.

Skikkelsen stod saaledes en Stund, knejsede pludseligt, slog ud med den knyttede Haand, truede – syntes at svingle – rettede sig og gik med lange men varsomme Skridt hen til Laagen, igennem den og ned ad Havegangen – op til Gavldøren, hvis Greb han sittende omfattede. Et Øjeblik Spænding Døren var ikke laaset; – et Glimt som af Triumf i de udhævede Øjne – en dyb Rødmen over de gulblege Kinder og lydløs, omklamrende Gelænderet, steg Ulf Brynjulfsen opad Husets indre Trappe til Ediths Entrédør. Han ringede et sagte Slag – endnu et – lyttede; ingen Lyd derindefra; ingen Stemme; Ulf hviskede sit Navn og slog med Knoen varsomt mod Døren; den forblev lukket. Han satte sig som sønderbrudt paa Trappeafsatsen – bøjede Hovedet – dybere og dybere.

VI

Dér sad han – og han spurgte sig: er Du sindssyg, Ulf? Det forekom ham, at han var det – var »gal«; og atter vidste han ganske nøje, at han var klar over Alting – »synsk« maaske; han saa' sig selv siddende her paa Trappen udenfor Ediths Dør, saa', kendte, følte sit Legem siddende her – medens en ulegemlig Del af ham var trængt indenfor og opholdt sig i det Værelse, hvis mindste Enkeltheder i Gryets aandeagtige Skær viste sig for ham. Ligesom ved hint Morgengry – Aar tilbage – syntes han, at han havde sovet derinde, at han pludselig var vaagnet og at han igennem Vinduet højt oppe i Luften saa' de første smaa svage Rosa-Skyer over en underlig død Skorstenspipe; at han listede sig paa Taaspidserne omkring Bordet, bøjede sig, kyssede de Bøger, som Edith om

Dagen læste i knælede ned, kyssede Fligen af Bordtæppet, det hækede Betræk paa Stolen, et halvt sømmet Lommetørklæde – Alt, hvad der ved sin stille Orden og Properhed mindede om hendes Sans for Orden og Hygge og at han lyttede ved Døren, Døren ind til Helligdommen – dér, hvor hun sov.

Og han gentog sit Digt:

Agnes vom Graben, træd ind, gak ud!
som var Du i Stuen hjemme:
Gak bort som Søster, træd ind som Brud –
ret aldrig jeg skal mig forglemme!
Naar Klokkerne ringe til Ave.

Men som han gentog dette – og som alle smærtelige Fornemmelser af Savn og Længsel fra de mellemliggende Aar skød sig ind – saa tænkte han paa ham, den Mand, Vennen, som var gaaet ud af Havelaagen – ud fra dette Hus og Ulf's Hoved bøjede sig saa tungt, og han knugede sine foldede Hænder sammen var det muligt?

Nej, det var umuligt!

Han begyndte at eksaminere sig selv – han vilde Punkt for Punkt overtale sig om, at han havde været i endog en usædvanlig Ophidselse – at han havde drukket altfor megen Vin denne Aften og Nat – at Vinen havde frembragt en Hallucination – at han følgelig intet havde at fortvivle over, intet at bebrejde Edith – blot havde at sidde her og vente til Morgnen – til Dagens Komme – til denne Dør blev oplukket – til han kunde kaste sig for hendes Fod og bede hende tilgive

Og han begyndte: Du véd jo, Ulf, at Du kom til Byen og tog ind hos »Skyggen« – at Du bor hos ham – at han har ladet rede Seng til Dig paa Sofaen – at I var sammen i Theatret – at Du dér saa' Ediths Nakke – at Du gik førend Forestillingen var forbi – ligegyldig for, hvorledes den endte – gik ud paa Torvet og drev omkring dér ligegyldig for Alt – og at Alt blev Dig til Pine i samme Nu som Du havde set Gerhard og Edith gaa bort sammen at Du saa gik paa Vinstuer – og omkring paa Sangerlokaler og

at Alt, hvad Du drak og Alt hvad Du saa' og hørte, kun var én stor Bekræftelse paa »at den store Pan var død« – at Kunst ikke eksisterede mere, eftersom – eftersom at

Aa, hun elsker ham! Og jeg maa se at ombringe ham! Hvorfor løb jeg ikke efter ham – brødes med ham – kvalte ham – eller han mig? Saa var det forbi, forbi, forbi

Nej men det er jo Vanvid. Hvorfor har han ikke samme Ret, som jeg, til at tale med hende i den flygtende Nats fortrolige Timer især efter »Nederlaget«, hvor han trænger til Trøst?

Og Ulf gav sig til at le: forlanger jeg Trøst for noget Nederlag? Pokker ivold med Kunst og Alt! Men se han har alle Kort paa Haanden: Liv og Sundhed og Arbejdslyst og Fremtid og Gud véd hvad det Vaas hedder medens jeg kun har hende; kun hende!

Kan man elske saa sinnlich-übersinnlich, at Alt udenfor dette Ene, denne Ene, er tomt Mørke? Kan nogen, som jeg, elske uden at attraa – og dog attraa Besiddelsen? Er det nødvendigt, at man dør, naar man er saaledes beskaffen – da det dog er umuligt at leve paa en saadan Lidenskab uden at være eller blive gal?

Maaske jeg er gal! Nu sidder jeg her – og derinde, nogle Rum borte fra mig, sover en ung Kvinde. Jeg vil sværge paa – jeg vil lade min Haand brænde af paa – at hun er kysk i sine Tanker, sanddru, god, stolt og dog er hun kun en Kvinde, kun et Menneske. Ogsaa hun har Fordringer paa Livet, frejdig, sund, ung, som hun er – og hun vil elske og blive genelsket! Det er den Længsel, som bølger gennem Verdensrummet; den Lov, hvorunder hvert Væsen bøjer sig; og naar nu Kunst og Literatur gaar i Vinterkvarter, naar de »store« i Aanden giver sig til at præke Oldkristendom, Askese, Dødelse af Livet her for at vinde et muligt hisset – maaske blot for her at finde Hvilens Nirwana – saa ser jeg et Kvindehoved bevæge sig langsomt benægtende, beskedent tvivlende – og de søde, kyske Øjne sænker sig under en Protest: Livet vil Elskov – Elskov er Gud – Gud er Kærligheden!

Ja ja! mumlede Ulf og han støttede sit Hoved i sin Haand op mod Trappegelænderet. Maaske er jeg sindssyg – maaske uendelig klog og skarpsynet. Mit Legem er her, medens mit ulegemlige Væsen er borte herfra!

Og han syntes, at han begav sig hjem – hjem til Skyggens Bopæl. Det forekom ham, at det var Skærtorsdag Morgen. Dagen gryede stærkt. En Mælkevogn rullede op foran Huset – og dér stod han og satte Nøglen i Gadedøren. Mælkekusken sprang ned paa de glatte, dugvaade Stene, der skinnede i Reflekser fra Æthrens tiltagende Klarhed, hvorover lette, bronzegyldne Smaaskyer drev for den friske Sondenvind. Frisk saa' han ud, denne Kusk med sit røde Skæg, æblemossede Kinder, Kasketten paa Sned. Godmorgen! hilste han og gav sig til at tumle med sine Blikspande. Det klang af Dag og Dagsgerning. Ulf lukkede Døren bag sig, syntes at han lukkede Dagen og Livet ude, steg i Halvmørket op ad de knagende Trapper – kom ind – fandt »Skyggen« sovende med et nedbrændt Lys ved Siden – blev paa engang rørt over Skyggen og forbitret paa ham – kastede sig tungt paa Sofaen og folte, at der inde i hans Bryst sad en Hulkens, som var ved at kvæle ham.

Han *hørte* denne Hulkens Lyd; den forfærdede ham og han skammede sig. Han rev Flippen af og Skjortelinningen op, tomte Vandkandens Indhold over Nakke og Isse – saa' hen paa Sengen, kunde ikke udholde Skyggen dér – gik ind i det tilstødende lille Værelse, op og ned, op og ned indtil det begyndte vaandefuldt at synge indeni ham. Hvor kommer disse Idéforbindelser fra – med Rhythmedans over sig – disse Ord med Farveglød – et Noget, der glider ud fra Mørket, svinger gennem Lys og skærer i Hjærtet med sod Gysen og en angstfuld Fornemmelse af atter at skulle til at græde? Han sidder ved Bordet, med Papir foran sig, Pennen i Haand. I dette Ojeblik bøjer en hvid Skikkelse sig ind i hans Favn – og hun ser paa ham igennem Øjne, der græder, men uden Taarer. Hun lægger sine Arme – de slanke, barnlige Arme om hans Hals – og Ord vrider sig ud af hendes halvtaabne Mund, hvis Læber ere saa paafaldende røde i det paafaldende blege Ansigt: Vi er ulykkelige begge to – fordi vi er mere lykkelige end Mennesker mægter at være! Kender Du en Religion, som er evig? Der er kun *en*! – alle de andre ere kun Forsøg, som har laant fra den – og de blegner, glider ud i Mørket, forsvinder. Tor Du nævne den? Det er Band og Baal for dig – Menneskenes Korsen sig – Kirkens Anathemer – Samfundets: Bort! ud af Synedriet!

Men i dit Øre tør jeg hviske Dig den For vel er det Skærtorsdag, og alle Bandbillerne oplæses Verden over, og Kætterne brændemærkes, og Autoriteterne triumferer – men paa denne Dag vasker Pave, Kejser og Kejserinde, Kongen af England og mange, mange store Folk i Ydmyghed de Fattiges, de Lidendes, de Ulykkeliges Fødder. Du og jeg, vi er de Fattige, de Ulykkelige – vi har forskrevet os, vor Frihed, vor Person – men vor Sjæl er fri! Og idet vi klamrer os Legem til Legem, stiger vi, Sjæl mod Sjæl, op efter imod det Evige. Du sitrer! Du taaler ikke denne Fart, svage Mand, som Du er! Men jeg er Heksen – Skærtorsdagsnattens unge Heks – som bryder Troesbekendelsens Skranker, Fornuftens Grænser, Statskalenderens Baand – alle Love undtagen den eneste evige: Elskovens! Fik de mig i deres Magt, de dernede: hvor stenede de mig ikke, brændemærkede mig, slæbte mig i Skarnet, bandt mig til Pælen, antændte Veddet og takkede Himlen, at denne Forargelse blev kvalt af Røgen og tørret til Aske af Flammerne! Kom, Elskede! Tør Du? Ikke til nogen Tromskirke gaar det, ikke til noget Bloksbjerg! Hvad skulde vi dér? Hvad har jeg at gøre med den gustne Cyniker, den hæslige Spotter, hvis Magt jeg har trodset hele mit ringe Liv igennem – sandtru, som jeg har været i min Fornedrelse, stolt i mine fattige Kaar, uafhængig i mit Fangenskab, undseelig i min Stads, ulykkelig under min Svaghed, kysk i mine Tanker, øm og hengiven i min Kærlighed! Med *ham*, Fristeren og Spotteren, har jeg intet at skaffe – og han intet med mig!

Men i det grænseløse Rum, hvor de mylrende Stjerner kredser om Sol efter Sol og smiler ad *vor* lille Jordfunes Myther – dér vil jeg stige med Dig, indtil vi føler vore Legemer svinde ind og pustes bort. Da ville vore Sjæle i unævnelig Henrykkelse favnes som én skinnende Gnist, der oplyser Vejen imod den store Ur-gaades Mysterium!

Kom! kys mig! – og føl den eneste Friheds Lykke: at dø! – –

Ulf var atter vaagnet op af sin Bedøvelse, sin Rus, sin Hallucination – han kunde ikke give sin Tilstand noget Navn, men idet han saa' sig siddende her, lænet op mod Trappegelænderet, foran Ediths Dør, følte han, at han *maatte* blive gal – hvis ikke hun vilde

tage hans Angst og hans Tvivl fra ham, berolige ham, trøste ham
– blot lægge sin Haand paa hans Hoved

Gjorde hun det ikke, vedblev denne Dør at være lukket for ham – paa denne tavse, haanlige eller ligegyldige Maade, hvorunder livløse Genstande formelig kunne synes at tænke, ytre sig højt, handle – saa maatte han dø. Han var, syntes han, naaet til Tingenes yderste Grænse.

Og han ringede – stærkt, gentagne Gange.

Det varede – Sekunder, Minuter, en Evighed. Han kunde ikke aande, hans Fingre spændte sig om Dørposten – han dirrede og skælvede: saa tog han sig sammen ved en sidste Anstrengelse. Døren aabnedes tøvende – som i undseelig Ængstelse; ligesom ubevidst og halvt i Drømme gik den op; og dér stod Edith, slank og lys, i Morgendragt, med et stort Schawl slaaet om sig. Det gled lidt tilside ved en Bevægelse af Overraskelse og Ulf's Øjne fæstede sig paa den lyse Skikkelse og han saa' et Glimt af Skuffelse i hendes Blik men ligesaa hurtigt skiftede Blikket – hun rakte Haanden frem, som vilde hun støtte den vaklende Mand dér; en dyb Medfølelse spejlede sig i hendes vigende Øjne; med sænket Hoved, næsten uden at berøre hans Haand, førte hun ham ved Haanden ind i Dagligstuen; han var som viljeløs, kunde ikke tale – hun pegede paa en Stol ved Bordet; men han blev staaende oprejst, støttende sig ved Bordet, stirrende paa hende; ingen af dem formaaede at tale; saa satte hun sig paa Sofaen, yderst paa Kanten, foroverbøjet – Hænderne foldede i Skødet – saa' ivejret, forsøgte et Smil, som atter gled under i en dyb Rødmen; og idet hun fo'r sammen, rejste hun sig hastigt, bleg, en sart, fin, linieskøn Blufærdighed, der er som lammet over at føle sin hjælpeløse Afmagt

Ulf bad hun hviskende med en fremmed, forskrækket Stemme vil De ikke nok gaa? Hører De, De maa gaa! De gør mig angst. Hvordan er De kommen her? og hun saa' sig sky omkring, som begreb hun ikke, at hun selv havde ført ham ind, og som søgte hun en Udvej, Flugt, Beskyttelse.

Hans Udtryk var mørkt; han sugede Bitterhed ind ved hendes